

Sadržaj

- 01: Repertoar identitetskog spora DSHV sa Bunjevcima: komentari i analize (1)
- 02: Bunjevci i srpsko-hrvatski jezički diskurs
- 03: Od govora zabranjene etničke skupine do književnog jezika priznate nacionalne manjine

Akcenti: Razlozi kampanje DSHV povodom uvođenja bunjevačkog jezika u službenu upotrebu

Prilog: Dosije Bunjevački jezik Mart '21

Repertoar identitetskog spora DSHV sa Bunjevcima (1)

A. Raič, predsednik Odbora za nauku

Predstavnici vojvođanskih Hrvata, posebno njihov istaknuti prvak Tomislav Žigmanov, često govore o identitetskom sporu unutar hrvatske nacionalne zajednice, između hrvatski nacionalno identifikovanih i onih pripadnika te zajednice koji se identifikuju kao Bunjevci neHrvati.

Poslednjih par nedelja, povodom pokretanja od strane Skupštine Grada Subotice 4.3.2021. inicijative njenog gradonačelnika Stevana Bakića o uvođenju bunjevačkog jezika kao četvrtog službenog jezika u Gradu, dobio je taj spor politički akutan značaj.

Inicijativa za uvođenje „bunjevačkog jezika“ u Subotici

Lingvistički mutant iz političke laboratorije

■ I pored toga što je do sada na planu standardizacije napravljeno drugo izdanje „Bunjevačkog rječnika“, gramatičkog i pravopisnog priručnika, ostaje ključno, do sada nespominjano, a samim tim i neodgovoreno pitanje: ruše li se normiranjem dijalekta u jezik temelji Bečkog književnog dogovora, kog su još 1850. u Beču postigli Vuk Stefanović Karadžić i Ljudevit Gaj i čije se osnove i danas koriste u sva četiri književna jezika?

U *Danasu* 11.3.2021. objavljeno je "Mišljenje" subotičkog novinara Zlatka Romića pod naslovom "Lingvistički mutant iz političke laboratorije". Deo je to kampanje DSHV protiv legalizacije bunjevačkog jezika kao četvrtog službenog jezika u Gradu Subotici. (Iz eMail poruke redakciji Danasa 11:3:2021. 14:09)

U daljim komentarima i analizama pokazaće se kako ovaj spor nije nastupanje dve strane pred obostrano priznatim pravičnim sudom, što poimanju spora (parnice) priliči, već da je reč o jednostranoj inkriminaciji Bunjevaca od strane Hrvata, preciznije – pretežno hrvatizovanih Bunjevaca, čiji elitni zastupnici ne biraju sredstva kako bi doveli do kraja strategiju identicida nad Bunjevcima proklamovanu, započetu i formalno ostvarenu u maju 1945. godine.

Pregled sadržine ove pravno označene, ali u suštini političke teme, preduslov je njenog argumentovanog razmatranja. Imajući prethodno rečeno u vidu, šta iz do sada publikovanih izjava hrvatske strane, identitetski spor obuhvata?

Kampanja političke reprezentacije “Bunjevaca koji sebe smatraju Hrvatima”

Kampanja počinje saopštenjem T. Žigmanova predsednika DSHV-a u „Hrvatskoj riječi“ 3.3.2021. dan uoči sednice Skupštine grada Subotice na kojoj je usvojena odluka o bunjevačkom jeziku kao četvrtom službenom jeziku u Subotici (58 za 2 protiv). Ovo saopštenje sadrži ključne političke stavove DSHV kojom se ova stranka rukovodi. (Videti <http://www.hrvatskarijec.rs/vijesti/aktualno/1/>)

Interpelacija T.Žigmanova emitovana je kao zahtev „Bunjevaca koji sebe smatraju Hrvatima“ nasuprot Bunjevcima koji se ne smatraju Hrvatima. To nije zahtev u Srbiji politički konstituisane hrvatske nacionalne manjine nasuprot Bunjevaca, koji sebe

smatraju autohtonim narodom, konstituisanih u Srbiji kao posebne nacionalne manjine sui generis. U krajnjoj liniji je to osporavanje Bunjevcima „koji sebe ne smatraju Hrvatima”, prava na samoidentifikaciju.

Istorijski utopizam hrvatske perspektive bačkih Bunjevaca

Na osnovu čega „Bunjevci koji sebe smatraju Hrvatima” sebi daju pravo na ovakvo smatranje?

Istorijske činjenice upućuju na primordijalnu ravnopravnost dve danas suprotstavljene strane među Bunjevcima. Dokumenti senjskog biskupa Sebastijana Glavinića (1630-1690) i zagrebačkog biskupa Benka Vinkovića (1581-1642) potvrđuju vremenski blizak start dve etničke struje: sa strane dalmatinskih Vlaha-katolika (sa iskustvom podanika Mletačke države) sa zahtevom priznavanja kao Bunjevaca, i Vlaha-katolika (sa iskustvom podanika Austrijske carevine) sa zahtevom priznavanja kao Hrvata.

Zahtev priznavanja kao Bunjevaca je odjek bunjevačke etnogeneze preseljenih Dalmatinaca u Bačkoj, a priznanja kao Hrvata (što je značilo asimilaciju – integraciju vlaha-katolika u feudalno društvo banske Hrvatske - teži put koji je doveo do hrvatizacije) aktiviranjem vlašskog supstrata hrvatske nacije u nastajanju, kao njene militarne baze, tek u vreme buržoaske revolucije tokom druge polovine 19. veka a ubrzanje je ostvareno zahvaljujući uključivanju građanskog vlaško-katoličkog stratuma u proces demokratske izgradnje hrvatske nacije (ban Jelačić, otac nacije Starčević).

Bunjevačka etnogeneza u Dalmaciji nije dovela do integracije u neostvarenu dalmatinsku naciju i nije zaobišla teškoće i protivrečnosti integracije trojedne Hrvatsko-Slavonsko-Dalmatinske kraljevine... Bunjevci u Dalmaciji su imali proces relikvizacije i nepotpune asimilacije (italijanizacije). Jedino su Bunjevci u Bačkoj imali autohtonu etnogenezu sa teškoćama i protivrečnostima mađarizacije i srbizacije i, kao odjek hrvatske naciokreacije, nastojanja hrvatizacije.

Iz ove kratke istorijske retrospekcije se može konstatovati da je hrvatizacija jedan od pravaca naciokreacijskog procesa Bunjevaca čiji rezultat je zavisio od državotvornog procesa okružujućih nacija. Hrvatska varijanta razvoja bila je jedan od istorijskih procesa a ne jedini a najmanje izvorni proces. Mađarski i srpski procesi su se pokazali uspešnijim od hrvatskog procesa što je jedan od glavnih razloga nedovršene hrvatizacije Bunjevaca tokom 20. i aktuelnog veka.

Neuspeh hrvatskog državotvornog procesa na teritoriji Bačke (severne Srbije) rezultat je realizacije srpske Vojvodine a kratki intermeco nakon 1945. godine doprineo je rađanju iredentističke vizije severozapadne Bačke integrisane u projekt hrvatskih (D.Mandić), rubnih (T.Žigmanov) zemalja.

Iluzorna pozadina postavljanja bunjevačkog pitanja sa strane Hrvata- Bunjevaca

Današnja strategija rešavanja bunjevačkog pitanja je izraz iluzije priključenja hrvatskog etničkog prostora Bačke Hrvatskoj republici. Vizionarska odluka Blaška Raića iz 1918. godine prelomila je bačke Bunjevce na realnu stranu istorije i iluzornu viziju pohrvaćenja, za kratko, skinula sa agende etnogeneze Bunjevaca. Pokazalo se da ova odluka otvara neizvesnosti integracije Bunjevaca u procese izgradnje mađarske i srpske države-nacije. Nalaženje strategije održivog razvoja Bunjevaca kao nacionalne zajednice je realni bunjevački problem čije rešavanje sputavaju težnje nametanja raskolničke hrvatske verzije bunjevačkog pitanja.

Savremeni „identitetski spor” je sukob ovih dvaju istorijskih perspektiva: Bunjevaca kao autohtonog malog naroda oslonjenog na državotvorne procese na tlu Bačke (mađarska i srpska perspektiva) i istorijski idealističke hrvatske perspektive koja, svojom neostvarivošću, vodi neizvesnostima identitetskog spora i održava raskol bunjevačkog etniciteta.

Pravni i ideološki utopizam hrvatizacije Bunjevaca

Možemo dalje dekonstruisati apstraktni (od stvarnosti izdvojen) konstrukt T.Žigmanova, idući putem egzegeze, tumačenja reči „smatranje” (šta je pisac htelo da kaže).

Osporavanje političkog-nacionalnog subjektiviteta Bunjevaca („Bunjevci su deo ovdašnje hrvatske zajednice”) i prava vlasti na realizaciju preuzetih ustavnih obaveza u ostvarivanju kolektivnih prava Bunjevaca kao nacionalne manjine u Srbiji („vlast se svrstava na jednu stranu” nacionalnim raskolom podeljene hrvatske zajednice) opšta je postavka na kojoj počiva celokupna konstrukcija osporavanja prava Bunjevaca na jezik kao osnovnu karakteristiku njihovog identiteta.

Pretpostavka hrvatizacije Bunjevaca

1-U osnovi je HSDV-ovskog poimanja „nacionalne pripadnosti“ uverenje da je na Balkanu naciotvorni proces završen i da etnički relikti, kakvi su i Bunjevci (nakon 70 godina identicida iz 1945. godine), svoj nacionalni identitet mogu ostvariti jedino izborom između državno konstituisanih nacija – Hrvata, Srba, Mađara. Nastojanje Bunjevaca da se razvijaju kao autohtoni etnicitet i na njemu zasnovana nacionalna zajednica, nema nikakvu osnovu, ni političku niti kulturno-ideološku, konsekvencija je tog poimanja. Osporavanje organizovanja i javnog delovanja Bunjevaca kao političkog subjekta manjinske nacionalne zajednice čini DSHV-ovska „liberalna načela i demokratske standarde” o slobodi izbora nacionalne pripadnosti svakog građanina praznom deklaracijom.

Neutralnost u identitetskom sporu i tolerantnost Srbije prema Hrvatima- Bunjevcima

2-Kad je reč o srpskoj državi i njenoj ulozi i preuzetoj obavezi i pravu prema Bunjevcima kao nacionalnoj manjini, DSHV-ovski prilaz tom pitanju zasniva se na zahtevu neutralnosti prema identitetskom sporu – ali i

na pravu hrvatske države (kao i naddržavne EU strukture) na kontrolu svega što ona (srpska) čini prema Bunjevcima (analiza u *Bunjevački prigled*, sveska 8-9/2019-2020 str.120-131.

http://bunjevci.net/images/stories/Bunjevacki_prigled/Bunjevacki_Prigled_2019-2020_8-9.pdf).

Protivrečnost dvojnog identiteta Hrvata-Bunjevaca dobija predatorski izraz u njihovom antisrpskom jezičkom purizmu

3-Protivrečnost dvojnog identiteta „Bunjevaca koji sebe smatraju Hrvatima“ jedan je od razloga neprekidne aktualizacije „rešavanja bunjevačkog pitanja“ u interpretaciji DSHV.

Smatrati se Hrvatima znači nemati u nacionalnom identitetu elemente srpskog etničkog identiteta, prvenstveno jezičke, naprotiv, znači negovanje purističkog odnosa prema nepoželjnim ostacima srpskog jezika, kao jedne od temeljnih karakteristika nacionalističkog hrvatstva (Videti: Kordić, Snježana (2010), *Jezik i nacionalizam* <http://116.202.101.38/Snje%C5%BEana%20Kordic%C4%87%20Jezik%20i%20nacionalizam.pdf>). Kod Bunjevaca neHrvata takvog nastojanja nema. Tome je doprinela trovekovna simbioza bačkih Bunjevaca sa vojvođanskim srpskim kulturnim, religijskim, političkim, privrednim okruženjem. Vokabular *Ričnika bunjevačkog jezika* nije podvrgnut desrbizaciji; korišćenje srpskih reči modernih sadržaja popunjava poluvekovni zastoj modernizacije bunjevačkog jezika izazvan zabranom javnog izražavanja bunjevaštva i neuspehom administrativnom hrvatizacijom i čini srpski jezik lingua franca bačkih Bunjevaca obe nacionalne orijentacije.

Dvojni identitet, izraz nedovršene nacionalne tranzicije Hrvata-Bunjevaca

U sintagmi „Bunjevci koji sebe smatraju Hrvatima“ naglasak je na Bunjevcima čija nacionalna tranzicija u Hrvate nije završena. Smatranje Hrvatima pokazuje se kao nedovršen proces posebno u jezičkom pogledu: samo 30,99% deklariranih Hrvata na popisu

2011. godine naznačilo je hrvatski jezik za svoj maternji jezik a 41,42% Bunjevaca bunjevački. (Može se tumačiti da su bunjevački i donekle srpski jezik, u maloj meri mađarski, maternji jezici 69% Bunjevaca-Hrvata; **uzmimo** da je u tome $\frac{3}{4}$ onih koji deklariraju bunjevački jezik). Računajući, kao Bunjevce prema maternjem jeziku, pripadnike oba korpusa zajedno (96% svih Bunjevaca u APV) u 2011. godini, Hrvati-Bunjevci i autohtoni Bunjevci sa deklariranim maternjim bunjevčkim jezikom su u opštinama Subotica i Sombor bili u odnosu 8840 (56%) prema 6821 (44%) što osporava tvrdnju DSHV o odnosu 75:25.

Gornja procena upućuje na zaključak da je hrvaticizacija Bunjevaca u Bačkoj spor proces kojem autohtona komponenta bunjevačkog identiteta (bunjevačko-srpski komšiluk) predstavlja problem za DSHV.

To je i opštiji problem na šta upućuje podatak popisa 2011. godine koji srpsko stanovništvo prema maternjem jeziku povećava za 12,76% u odnosu na nacionalno deklarirane Srbe.

Neuspeh hrvatske nacionalizacije Bunjevaca u Srbiji i Mađarskoj

Direktna nacionalizacija putem obuke podmlatka hrvatskom jeziku, kod Bunjevaca nominalno hrvatske nacionalne pripadnosti, ne daje očekivane rezultate. Stoga je povratak na obuku bunjevačke omladine hrvaticizovanom verzijom bunjevačkog jezika (govora) predviđen planom osnivača Hrvatskog školskog centra u Subotici.

Ova namera je procenjena kao ugrožavanje prava bunjevačke nacionalne manjine u Srbiji pa taj plan nije prihvaćen od strane lokalnih i pokrajinskih vlasti, na šta se lider DSHV žali u svom upozorenju.

Kampanja protiv „novobunjevaca“ nije zasnovana na korektnom tumačenju podataka

Na ovom mestu svoje interpelacije predsjednik DSHV tvrdi „Bunjevaca koji sebe smatraju Hrvatima... je

više od tri četvrtine“. To je teško razumljivo i u podacima popisa stanovništva APV u 2011. godini nezasnovan argument. Ukupno je tada popisano 47033 Hrvata, Bunjevaca 16469, što znači da bi Bunjevaca koji sebe smatraju Hrvatima u APV moralo biti $3 \times 16469 = 49407$ što nadmašuje ukupan broj popisanih Hrvata.

NB! Hrvatsko-bunjevački lideri u hrvatskoj javnosti nastupaju govoreći srpskim jezikom. U priloženom citatu od 89 reči dve su (razina, uporaba) pročišćene hrvatske reči (2,25%).

Predsednica HNV u "VEČERNJEM LISTU" Zagreb 15. marta 2021.

"Naime, zajednica „novobunjevaca“, koju je kreirala država Srbija, pokazala je interes da se „bunjevački jezik“, odnosno izobličeni stari bunjevački govor koji prema svim jezikoslovcima nema nikakve osnove da bude na **razini** jezika, u Subotici uvede kao četvrti jezik koji će uz srpski, mađarski i hrvatski biti u službenoj **uporabi**. Ovo je presedan, jer je prema Zakonu o službenoj **uporabi** jezika i pisma u Republici Srbiji potrebno 15% pripadnika neke zajednice da bi se jezik uveo kao službeni u toj lokalnoj samoupravi, a „novobunjevaca“ u Gradu Subotici ima tek 9,57%."

I u javnom govoru znatnog dela autohtonih Bunjevaca srpski jezik je zastupljen kao i u navedenom gornjem primeru. Razlika je u uzdržavanju Bunjevaca u korišćenju prdaćni riči ko šta je najnovija kovanica „novobunjevci“.

U Subotici Hrvata (uglavnom hrvaticizovanih Bunjevaca) takođe ima neznatno veći procent od gore navedenog. Otuda, kad je reč o presedanu, uvođenje savremenog bunjevačkog jezika u Subotici je korišćenje presedana od pre 18 godina kada je uveden hrvatski jezik po principu pozitivne diskriminacije – Hrvata nije bilo više od 10%.

Bunjevci i srpsko-hrvatski jezički diskurs

Z.Stantić, A.Raič

T. Žigmanov je, u svojoj interpelaciji povodom uvođenja bunjevačkog jezika kao četvrtog zvaničnog jezika u Subotici, izrazio bojazan da će ovaj presedan ugroziti bečki sporazum Vuka Stefanovića Karadžića i

Ljudevita Gaja o temeljima jezika južnih Slovena... Ovaj anahronizam – pozivanje na sporazum srpskih i hrvatskih lingviste iz polovine 19. veka - zanemaruje istorijske činjenice o procesu izgradnje jugoslovenskih nacija tokom poslednjih podrug veka. Reagovanje srpskog lingviste prof. dr. Dragoljuba Petrovića, otkriva dubinu jezičkog problema u okviru procesa izgradnje nacija na Balkanu, u čiji krug je dospelo i standardizovani bunjevački jezik.

Još o bunjevačkom jeziku

Ljudevit Gaj piše 1846. g u listu "Danica" / br.31: "Sav svijet zna da smo mi književnost ilirsku podigli; tu nama još iz daleka nije na um palo ikada tvrditi da to nije srpski već ilirski jezik; pače se ponosimo što mi Hrvati sa braćom Srblijima sada jedan književni jezik imamo.."

O tome šta jeste, a šta nije hrvatski jezik beogradski list "POLITIKA" od 23.03.2021. u tekstu "Прилог расправи о буњевачком језику" prof. dr. Dragoljuba Petrovića, иначе lingviste, каже: „Томислав Жигманов, у спору о буњевачком језику, стао је иза једне сумњиве дијалектолошке истине: „Све српске и хрватске научне институције потврђују да је новоштокавска икавица којом говоре Буњевци 'језичко наслеђе хрватског језика'". Та ће се „сумњива истина”, међутим, брзо показати као неспорна нетачност и о њој хрватске научне институције нису још обавештене (онај ко је то најбоље знао упокојио се пре више година – Д. Брозовић): за „хрватски језик” по штокавским просторима први пут се „чуло” пре стотинак година, и то у оној верзији коју су Хрватима подметнули „хрватски вуковци”. Вуковска ијекавица, дакле, може бити једино српска, а „хрватска” само утолико што су је ти „вуковци пресписали” са српског. Што се, пак, тиче „новоштокавске икавице”, она је такође део српскога штокавског масива и Хрвати су за њу, као и за ијекавштину, први пут чули пре оних истих стотинак година, с тим што је она могла бити „њихова” једино тамо где су током Другог светског рата истребили Србе (а будући да се у дијалектологији геноцидом не оперише као

научним аргументом, у овом тренутку заборавићемо и на „икавицу као језичко наслеђе хрватског језика”). Тако постаје извесно да се и на ијекавицу и на икавицу може гледати једино као на „језичко наслеђе српског језика”, а на „хрватски” као, рецимо, на „аустријски”, „канадски” или „либијски”, тј. као на језик којег нема.

И извесно је да га у Војводини није ни могло бити: у оно време кад се по штокавштини први пут чуло за „хрватско име”. Хрвата је у Суботици било 26 (и словима: двадесет шест), у целој Војводини – није их било ни 2.000 и није јасно како се 1945. тај број скоро уостручио. Ми можемо претпоставити да су његову половину чинили Буњевци и Шокци који су у Хрвате натерани комунистичким декретом, али за ону другу половину Жигманов би нам могао рећи откуд су се и како изројили. И у свим тим „рачуницама” јасно је да су Хрвати у Војводини неутемељени и као народ и као национална мањина, „хрватски језик” и у Хрватској и свугде другде утемељен је као српски. Жигманов може буњевачки језик писати под наводницима, али та ознака много више пристаје хрватском, јер се буњевачки као „мали језик”, као „микројезик”, може уклопити у ону одредницу по којој такви „језици могу бити велика тајна”. Како ће га Буњевци „уредити”, не може се знати, али је извесно да према његовој икавској основи досад ни Срби ни Хрвати нису најавили своје претензије.“

Драгољуб Петровић

Od govora zabranjene etničke skupine do književnog jezika priznate nacionalne manjine

Z.Stantić

Politički za Njih koristan tekst, koji namerno prećutkuje da je bunjevački jezik zvanično priznat u Republici Srbiji i da je tek nedavno u statusu jezika, ušao u zvaničnu ravnopravnu upotrebu u Subotici. Zato je Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine pre nekoliko godina i pokrenuo proces naučne obrade jezičkog nasleđa Bunjevaca. I u Mađarskoj su se na to pozivali pri izborima - nemaju zvanični jezik, pa Bunjevce ne mogu nigde navesti eksplicitno, već samo implicitno u okviru hrvatsko-bunjevačkog korpusa.

U ovom tekstu koji citiram dole, osnovna teza je - da je bunjevački jezik, priznat jezik, onda bi knjige koje je izdavala "Bunjevačka Matica" imale u zvaničnoj katalogizaciji, umesto hrvatskog - bunjevački jezik. Zapravo, tek sada su se stvorile formalne pretpostavke da recimo "Matica Srpska" ili "Narodna biblioteka Srbije", katalogizaciju dopune bunjevačkim jezikom, kao priznatim, što će one svakako sa radošću u budućnosti činiti.

Za one od Njih, čijim venama i pored svega, teče prava "vrila bunjevačka krv", jezik kojim su detinjstvo ispričali i kod kuće ga prepričavaju, ostaće duboko u duši, dok god imaju života u sebi. O čemu je reč, jasno je samo Bunjevcima-Hrvatima, onima koji - ono Bunjevcima prvo - nemaju u duši, pa im zato i ne važi.

Citat iz HR:

ZABORAVNOST RIJEČI

"Bunjevački jezik ne postoji u knjižničarstvu. I u stručnim ustanovama u Republici Srbiji se zna da ne postoji tzv. bunjevački jezik! U protivnom, bio bi priznat u Međunarodnoj organizaciji za standardizaciju (ISO) te uvršten u njen popis u kojem se nalaze i srpski i hrvatski jezik. Da je priznat, »bunjevački jezik« bio bi tretiran i u praksama kulturnih institucija Republike Srbije.

International standard organization (ISO) izdala je 1967. godine preporuku ISO R 639, kao prvi

međunarodni dokument o oznakama jezika, te služi kao alat koji daje jednoznačne definicije različitih naziva jezika koji se upotrebljavaju.

Međunarodna normizacija u području oznaka za jezike razvija se do danas. Istaknut ćemo dio norme (ISO 639-2:1998) koji utvrđuje troslovne oznake jezika, a sastoji se od dviju skupina oznaka: jedna za bibliografsku upotrebu (ISO 639-2/B) i druga (ISO 639-2/T) koja utvrđuje oznake za terminološku upotrebu.

Kao što smo već spomenuli, na popisu se nalaze srpski i hrvatski jezik, a normirane troslovne oznake su sljedeće: za srpski jezik srp – srpski – српски језик, a za hrvatski: hrv – hrvatski – hrvatski jezik.

Ovaj međunarodni normativ se primjenjuje u politikama kulturnih institucija koji se primarno bave jezikom, kao što su knjižnice. Tako, primjerice, pri utvrđivanju oznaka za bibliografsku upotrebu jedan od kriterija je već uspostavljena uporaba oznaka u nacionalnim i međunarodnim bazama bibliografskih podataka.

Jezici imaju svoje posebne brojeve prema Univerzalnoj decimalnoj klasifikaciji (UDK), nastaloj krajem 19. stoljeća u Belgiji, a koja se kontinuirano razvija i primjenjuje uglavnom u Europi. Prema toj klasifikaciji posebni broj za hrvatski je 811.163.42, a za srpski jezik 811.163.41.

Bibliotekari se služe UDK oznakama kako bi opisali sadržaj određene publikacije i jezik na kojem je pisana. Tako je izrada CIP zapisa (Cataloguing in publication = Katalogizacija u publikaciji) prvi i za kasniji život knjige iznimno važan korak. Knjižničari u Srbiji u obradi knjižnično-informacijske građe i izvora primjenjuju sustav klasifikacije i indeksiranja sukladno usvojenim nacionalnim i međunarodnim standardima u Srbiji. Istim se standardima služe i kolege u Hrvatskoj. Konkretni primjeri katalogizacije publikacija pisanih na bunjevačkoj ikavici pokazuju njihovu pripadnost hrvatskom jeziku, što vidimo u obradi knjiga u Biblioteci Matice srpske i Narodnoj biblioteci Srbije. Evo nekoliko primjera. Poznati Rečnik bačkih Bunjevaca autora Marka Peića i Grge Bačlije te suradnika i redaktora Dragoljuba Petrovića, i prvo (1990.) i drugo (2018.) izdanje imaju predmetne odrednice: Хрватски језик – Буњевачки говор – Бачка – Речници, дијалектолошки (Hrvatski jezik – Bunjevački govor – Vačka – Rečnici, dijalektološki) i Буњевци – Говор – Бачка – Речници,

дијалектолошки (Bunjevci – Govor – Bačka – Rečnici, дијалектолошки). Oznaku hrvatski jezik nose i sljedeći naslovi: Bećarci : bunjevačke narodne pisme (2001.), Javorova smrt : ep u 21 pivanju prema motivima 'Slave' – istorijskog epa Blaška Rajića (1998.) i Mladom naraštaju : pesme (2001.) Marka Peića, zbirka poezije Tomislava Kopunovića Rastanak sa starim salašom (2014.), roman Gabrijele Diklić Snaš Kata na mrginju (2009.), etnografska knjiga Marije Bošnjak Božićnjak u kadgodašnjem i današnjem vrimenu (2009.), Kompozicije i tekstovi dr Josipa Stantića : 60 godina muzičkog stvaralaštva, urednice Tamare Babić (2012.), Lipota naši riči : antologija savremene bunjevačke književnosti (2009.), urednice Suzane Kujundžić-Ostojić, Bunjevački bili šling (2010.) Kate Kuntić, Promaja u pendžerima vrimena : pripovijetka o prošlom vrimenu u slikama (2020.) Marije Horvat.

Dok se držimo standarda, struka neće griješiti i sva djela na ikavici ući će u korpus hrvatskoga jezika. Prema navedenim međunarodnim standardima, u isti su jezik svrstana i djela čiji su autori bunjevački Hrvati, među kojima su Ivan Antunović, Blaž Modrošić, Blaško Rajić, Aleksa Kokić, Jakov Kopilović, Ivan Prčić, Balint Vujkov, Lazar Merković, Ivan Pančić, Ante Sekulić, Milovan Miković, Vojislav Sekelj, Tomislav Žigmanov i drugi.

Katarina Čeliković, diplomirana knjižničarska savjetnica"

Završen citat.

Komentar (A.Raič):

Ad 1 – Tekst K. Čeliković zapostavlja praksu katalogizacije Biblioteke Matice Srpske u bazi COBIB.SR koja pokazuje postojanje problema struke – dvojakog korišćenja kategorija **srp.** **hrv.** za iste bunjevačke autore. Za Maticu Srpsku svrstavanje bunjevačkih autora u jedan ili drugi nacionalni korpus je problem koji nadilazi primenu knjižničarske klasifikacije. U nastavku su primeri:

Kujundžić Ostojić, Suzana, 1969- Antropološka funkcija i značenje grokralica kod bačkih Bunjevaca : doktorska disertacija disertacija **srp** 2016

Iršević, Sandra, 1973- Bunjevke kroz istoriju književnosti i umetnosti typečlanak - sastavni deo **srp** 2016

Raič, Aleksandar Kujundžić-Ostojić, Suzana Seoba Bunjevaca u XVII viku typeknjiga **hrv** 2016

Bojanin, Marija, 1930- Mala grana [Elektronski izvor] : o Bunjencima u Somboru elektron. dok. **Srp** 2014
Stantić, Zvonko Veliki rat ko međunarodna pritpostavka prisajedinjenja Bačke, Banata i Baranje Kraljevini Srbiji typečlanak - sastavni deo **hrv** 2014
Raič, Aleksandar, 1938- Kujundžić-Ostojić, Suzana, 1969- Bunjevci izmed asimilacije i nacionalne zajednice typeknjiga **srp** 2013

Ad 2 – Primena apstraktne klasifikacije bunjevačkih autora u kategorije **srp** i **hrv** srpskog i hrvatskog jezika tj. u književnosti koje učestvuju u izgradnji dvaju nacija, je primer nedovršenog procesa uvođenja odrednice **bunj** – bunjevački jezik, usvojenog u Srbiji od strane državnog arbitra u jezičkim pitanjima, o čemu Eugene Hammel profesor na the University of California, Berkeley, razgovetno piše:

"Najstariji problem u Evropi je razlika izmed naroda i narodnosti u jugoslovenskom smislu, da prvi tip ima svoju domovinu, dok drugi nema. Na početku predpostavljamo da su sve grupe bile narodi sa svojom malom teritorijom. Polako, procesom imperijalizacije, neki narodi su izgubili svoju teritoriju [i dovedeni su u položaj] da budu narodnosti u zemlji drugih. Često, na kraju, oni su izgubili, ne samo svoju zemlju, nego i svoju individualnost. Ali, to je veliki problem. To možete videti u jezicima. Nekada se govorilo mnogo hiljada jezika u svetu, danas ih je mnogo manje. Hegemonija vladajućih (hegemoni of rulers) uništava različitost. Ponekad je ova različitost sačuvana ili obnovljena putom politički oživljavanja jezika (Irski, Jevrejski, Češki). Obično je najmanji narod onaj koji pati. Ratovi u Jugoslaviji neće eliminisati srpski ili hrvatski ili slovenački jezik, ali oni mogu lako da eliminišu male dialekte. Kako lingvisti kažu, "Jezik je dialekt sa armijom." (Objavljeno sa dozvolom autora).

TRIBINA Odbora za nauku Bunjevačke matice - eMail novine - pristupna stranica za **Bunjevački prigled**:
<https://bunjevackiprigled.wordpress.com/>

Bunjevačka matica, 24000 Subotica, Korzo 8.

Tel: 024/ 557-213

maticabunjevacka@gmail.com

<https://www.bunjevacka-matica.rs>

Redakcioni kolegijum: dr Aleksandar Raič predsednik Odbora, dr Suzana Kujundžić Ostojić, MA Sandra Iršević, Zvonko Stantić politikolog, Ivan Vojnić Kortmiš.

A.Raič: ugbunjevci@gmail.com